🤝 מנהיגות ומעורבות

מאגר טקסטים לתרגול · כיתה ח' · חוברת 3 · 5 טקסטים · גרסה: רגיל

להוביל, להשפיע ולתת: מחאה, נציגות, סביבה, התנדבות והצלה.

בחוברת:

טקסט 11 כשהדור הצעיר מרים את הקול כתבה

טקסט 12 מי מוביל את הכיתה? כתבה

טקסט 13 בית ספר ירוק – באמת? כתבה

טקסט 14 יום שישי במחסן המזון כתבה

טקסט 15 כשהביפר מצפצף כתבה

איך עובדים עם החוברת? – השאלה היא טקסט קצר

☐ 1. קוראים את השאלה עד הסוף, לאט.
☐ 2. מה כבר נתון בשאלה? (נושא, פסקה, מספר)
☐ 3. מסמנים את מילת השאלה ואת המילים שמגדירות את המשימה.
☐ 4. מה עליי לעשות? למצוא / להסביר / להביע עמדה ולנמק.
☐ 5. עונים במשפט מלא ובודקים שעניתי על כל החלקים.

מבנה כל טקסט: פסקאות ממוספרות (א, ב, ג...) ← חלק א' איתור ← חלק ב' הסקה והשוואה ← חלק ג' טיעון והבעת עמדה ← כרטיס יציאה.

מהדורה למורה — מפתח תשובות לחוברת

המפתח מרוכז כאן, לפני דפי התלמידים. תשובות פתוחות — כל תשובה מנומקת ומבוססת על הטקסט מתקבלת.

🔑 11. כשהדור הצעיר מרים את הקול — כתבה

1 (א׳) · שניים מאלה: עמדו עם שלטים צבעוניים; חילקו דפי מידע על חיסכון באנרגיה; שרו יחד בסוף. (הם לא צעקו ולא חסמו כבישים.) [מילים להדגשה: מה עשו, פסקה א, שני פרטים]

2 (א׳) · הם אספו חתימות, ערכו סקר בכל השכבות וכתבו מכתב מנומק למנהלת. [מילים להדגשה: איך מחו]

3 (א׳) · האם ניסינו לדבר עם מי שמחליט? האם אנחנו מבינים לעומק את הנושא? האם הדרך שבחרנו מכבדת? [מילים להדגשה: אילו, שלוש שאלות]

4 (ב׳) · המחאה הצליחה כי הייתה מבוססת על נתונים ועל הצעת פתרון, ולא רק על דרישה; הרצינות גרמה למנהלת להקשיב ולהגיע לפשרה. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק, הסיבה]

5 (ב׳) · האם חוששת שבני נוער מושפעים בקלות וחוזרים על סיסמאות בלי להבין; האחרים טוענים שהמחאה עצמה מלמדת אותם לחקור, לנסח עמדה ולהקשיב. [מילים להדגשה: השוו, במה שונות]

6 (ב׳) · הכוונה לשינוי אישי — במה שהיא למדה ובמי שהיא — גם אם העולם לא השתנה מיד. דוגמאות: למדה לחפש מידע אמין; לדבר מול קהל; להקשיב לאנשים שלא הסכימו איתה. [מילים להדגשה: הסבירו, שתי דוגמאות]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהכתבה (למשל: המחאה על ההפסקה; דברי האם; מה שלמדה יעל). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 12. מי מוביל את הכיתה? — כתבה

1 (א׳) · שהיא תקשיב לתלמידים ותביא כל בעיה למקום שבו אפשר לפתור אותה. [מילים להדגשה: מה הבטיחה]

2 (א׳) · הקשבה, הגינות ואומץ לומר את האמת. [מילים להדגשה: אילו, שלוש תכונות]

3 (א׳) · שלא צריך לדעת הכול; צריך להיות מוכן, להקשיב ולהודות כשטועים. [מילים להדגשה: מה למד]

4 (ב׳) · התלמידים העדיפו אמינות על פני הבטחות גדולות; הם האמינו שהיא תעמוד במילה שלה, ולכן אמון חשוב להם יותר מפרסים. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק, הסיבה]

5 (ב׳) · המובילים בכוח — קולניים, ואחרים מצייתים מפחד; זה מצליח לזמן קצר. המובילים באמון — אחרים הולכים אחריהם כי הם מרגישים שרואים אותם; רק הם בונים כיתה מגובשת. [מילים להדגשה: השוו, במה שונים, התוצאה]

6 (ב׳) · השפעה על אחרים בלי תפקיד או תואר — אחרים מקשיבים לאדם כי הוא משפיע. דוגמה: התלמיד שמחליט איזה משחק ישחקו בהפסקה. [מילים להדגשה: הסבירו, המונח, דוגמה]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: תוצאות הבחירות בח׳2; הסקר שבו מעטים בחרו בפופולריות; דברי אורית על אמון). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 13. בית ספר ירוק — באמת? — כתבה

1 (א׳) · במשך שבוע, אחרי ההפסקה הגדולה, שמונה תלמידים עם כפפות אספו את השקיות מכל הפחים בשכבה ומיינו את התוכן על יריעת ניילון בחצר. [מילים להדגשה: איך בדקו]

2 (א׳) · פח מחזור ליד כל פח רגיל עם שלט; מדף שיתופי למזון שלא נפתח; מכתב להורים שמזמין לשאול את הילדים מה הם רוצים לאכול. [מילים להדגשה: מהם, שלושת חלקי התוכנית]

3 (א׳) · לפני: כשלושה־עשר קילוגרם ביום; אחרי חודש: כשמונה קילוגרם ביום. [מילים להדגשה: כמה, לפני, אחרי]

4 (ב׳) · שהבעיה היא הרגל וחוסר תשומת לב, לא חוסר רצון; לכן הפתרון הוא להזכיר ולהקל — שלט ברור, פח מחזור קרוב — ולא להאשים. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

5 (ב׳) · הם לא ויתרו אבל הקשיבו: קבעו משמרת של שני תלמידים שתבדוק את המדף בסוף כל יום, ומה שלא נלקח עובר לקומפוסט. זה מלמד שאפשר לשכנע כשמתייחסים ברצינות לחששות של הצד השני. [מילים להדגשה: איך התמודדו, מה מלמדת]

6 (ב׳) · לא הפחים עצמם, אלא הכישורים שהתלמידים רכשו: לשאול שאלה, לאסוף נתונים, להציג ולשכנע — כמו חוקרים ואזרחים אחראיים. [מילים להדגשה: מה הדבר החשוב, הסבירו]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהכתבה (למשל: הבקבוקים "מטר וחצי מהמתקן"; הירידה ל־8 ק״ג בזכות שלטים ומדף שיתופי). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 14. יום שישי במחסן המזון — כתבה

1 (א׳) · שלושה מאלה: אורז, פסטה, שמן, שימורים, ירקות טריים. [מילים להדגשה: מה אורזים, שלושה]

2 (א׳) · בפעם הראשונה שחילקה, אישה אמרה לה שעכשיו תוכל לבשל לילדים שלה ארוחת שבת. [מילים להדגשה: מה גרם]

3 (א׳) · שניים מאלה: לא מצלמים את המשפחות; לא מפרסמים שמות; לא שואלים שאלות מיותרות; משאירים את הסל ליד הדלת כשמבקשים, בלי לחכות לתודה. [מילים להדגשה: אילו כללים, שניים]

4 (ב׳) · שהעזרה צריכה לשמור על כבוד המקבלים; אסור לגרום להם להרגיש מושפלים או מוצגים, כי הם אנשים כמו כולם ולא "בעיה" שמטפלים בה. [מילים להדגשה: מה רוצה לומר]

5 (ב׳) · שאי אפשר לזהות מבחוץ מי זקוק לעזרה; עוני יכול להיות אצל שכנים, אנשים עובדים וילדים שלומדים איתו – כלומר זה לא "אחרים" רחוקים אלא חלק מהקהילה. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

🔑 15. כשהביפר מצפצף – כתבה

1 (א׳) · שלושה מאלה: עזרה ראשונה; החייאה; טיפול בפצעים; שמירה על קור רוח. [מילים להדגשה: מה למדו, שלושה]

2 (א׳) · החזיקה לה את היד ודיברה איתה בשקט. [מילים להדגשה: מה עשתה]

3 (א׳) · לא יותר משתי משמרות בשבוע, ולא במהלך שבוע של מבחנים. [מילים להדגשה: אילו כללים]

4 (ב׳) · שהפחד הופך לאנרגיה של עשייה: כשיש לה משימה ברורה, היא מתרכזת בפעולה במקום בפחד. [מילים להדגשה: מה מתכוונת]

5 (ב׳) · גם מי שעוזרים לאחרים ונראים חזקים חווים קושי ורגשות, ושיחה עליהם היא חלק בריא מהתפקיד, לא חולשה. הארגון מקיים שיחות עם אנשי מקצוע אחרי אירועים קשים ומאפשר הפסקה. [מילים להדגשה: הסבירו, איך מסייע]

6 (ב׳) · ליה מקבלת ביטחון – מביישנית למי שלא קופאת במצב חירום; אורי לומד להעריך דברים קטנים ולשים דברים בפרופורציה (לא מתעצבן על ציון). [מילים להדגשה: השוו, ליה, אורי]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: המשמרת הקשה של אורי; הליווי והשיחות; הביטחון שליה קיבלה; כללי הארגון). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

6 (ב׳) · גם אם אי אפשר לעזור לכולם, יש ערך להמשיך ולעשות מה שאפשר. המשפט מזכיר לעדן שהמאמץ שלה חשוב, ומונע ממנה להתייאש כשהעזרה לא מספיקה. [מילים להדגשה: הסבירו, איך עוזר]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: עדן באה בהתחלה רק כי חברה שכנעה אותה; תוכנית המעורבות של בית הספר; השינוי אצל יונתן). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

טקסט 11: כשהדור הצעיר מרים את הקול

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: אולי ראיתם תמונות של בני נוער מחזיקים שלטים ברחוב, או שמעתם על תלמידים שמחו על החלטה בבית הספר. האם זה המקום של בני נוער? הכתבה שלפניכם מציגה כמה דעות. קראו, וחשבו מה אתם הייתם עושים.

כתבה

כשהדור הצעיר מרים את הקול

בני נוער יוצאים להפגין על אקלים, על חינוך ועל החברה שבה יחיו. מתי מחאה היא צעד חשוב, ואיך עושים אותה בדרך מכבדת ויעילה?

א ביום שישי בבוקר, במרכז העיר, עמדו כמאתיים נערות ונערים עם שלטים צבעוניים: "אין לנו כוכב אחר", "תקשיבו לנו – אנחנו העתיד". הם לא צעקו ולא חסמו כבישים. הם חילקו לעוברים ושבים דפי מידע על חיסכון באנרגיה, ושרו יחד בסוף. "רצינו שישמעו אותנו," הסבירה יעל, בת 14, "אבל גם שיבינו מה אנחנו מבקשים."

ב מחאה היא דרך שבה קבוצה של אנשים מביעה בפומבי התנגדות למצב קיים, או דורשת שינוי. במדינה דמוקרטית, הזכות להפגין בדרכי שלום שמורה לכל אחד ואחת, גם לבני נוער. אבל לצד הזכות יש גם אחריות: לשמור על החוק, על הביטחון ועל הכבוד של אנשים אחרים, גם של מי שחושבים אחרת.

לא רק ברחוב

ג מחאה אינה תמיד הפגנה. בחטיבת ביניים אחת החליטו התלמידים למחות על ביטול ההפסקה הארוכה. במקום לצאת לחצר עם שלטים, הם אספו חתימות, ערכו סקר בין כל השכבות, וכתבו מכתב מנומק למנהלת. "הופתעתי מהרצינות," סיפרה המנהלת. "הם הביאו נתונים והציעו פתרון. בסוף מצאנו פשרה: ההפסקה חזרה, אבל קצרה בחמש דקות."

ד רונן, מדריך בתנועת נוער, מסביר שלא כל נושא מתאים למחאה. "לפני שיוצאים, כדאי לשאול שלוש שאלות: האם ניסינו לדבר עם מי שמחליט? האם אנחנו מבינים לעומק את הנושא? והאם הדרך שבחרנו מכבדת?" לדבריו, מחאה שקופצת ישר לצעקות מאבדת לעיתים קרובות את התמיכה של הציבור.

הצד השני

ה יש מבוגרים שחוששים ממעורבות של בני נוער במחאות. "הם עוד צעירים, וקל להשפיע עליהם," אומרת אם לשלושה. "לפעמים הם חוזרים על סיסמאות בלי להבין מה עומד מאחוריהן." אחרים טוענים בדיוק להפך: דווקא המחאה מלמדת את הצעירים לחקור, לנסח עמדה ולהקשיב לצד השני.

ו חוקרת שעוסקת בהשתתפות אזרחית של צעירים מסבירה שמחאות של בני נוער שהצליחו לאורך השנים חלקו כמה תכונות משותפות: הן הציגו דרישה ברורה ומעשית, הן הביאו מידע מדויק, והן שילבו בין הרמת קול לבין שיחה עם מקבלי ההחלטות. "צעקה לבדה נשכחת מהר," היא אומרת, "אבל רעיון טוב שמוצג בכבוד – נשאר. וכשמבוגרים רואים צעירים שמקשיבים גם לצד השני, הם מוכנים יותר להקשיב בעצמם."

ז יעל, מההפגנה בעיר, מסכמת: "אני לא חושבת שהשלט שלי ישנה את העולם מחר. אבל למדתי לחפש מידע אמין, לדבר מול קהל, ולהקשיב גם לאנשים שלא הסכימו איתי. אולי זה השינוי הראשון – השינוי שבי."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה עשו המפגינים במרכז העיר, לפי פסקה א? ציינו שני פרטים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. איך מחו התלמידים בחטיבת הביניים על ביטול ההפסקה הארוכה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו שלוש שאלות ממליץ רונן לשאול לפני שיוצאים למחאה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה ניתן להסיק מדברי המנהלת "הופתעתי מהרצינות" על הסיבה שהמחאה של התלמידים הצליחה?
🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. השוו בין עמדת האם לשלושה לבין עמדת "האחרים" בפסקה ה. במה הן שונות? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. יעל מדברת על "השינוי שבי". הסבירו את הביטוי, והביאו שתי דוגמאות לשינוי הזה מדבריה. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שבני נוער מתחת לגיל 18 אינם צריכים להשתתף במחאות, כי הם צעירים מדי להבין נושאים מורכבים וקל להשפיע עליהם. אחרים טוענים שזו זכותם, ושמחאה מכבדת היא שיעור חשוב באזרחות.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הכתבה או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 12: מי מוביל את הכיתה?

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: בכל כיתה יש מי שמובילים: לפעמים נבחרו לתפקיד, ולפעמים פשוט כולם הולכים אחריהם. מה עושה אדם למנהיג טוב? קראו את הכתבה, וחשבו על המנהיגים שאתם מכירים.

כתבה

מי מוביל את הכיתה?

מועצת התלמידים, נציגי הכיתה ומי שכולם מקשיבים לו בהפסקה: מה הופך תלמיד או תלמידה למנהיגים, והאם אפשר ללמוד מנהיגות?

א בבחירות לנציגות הכיתה בח'2 התמודדו השנה שלושה מועמדים. אחד הבטיח הפסקות ארוכות יותר, שנייה הבטיחה מסיבת סוף שנה גדולה, והשלישית, שירה, הבטיחה דבר אחד בלבד: "אני אקשיב לכם, ואביא כל בעיה למקום שבו אפשר לפתור אותה." שירה ניצחה בפער גדול. "חשבתי שההבטחות הגדולות ינצחו," אמר אחד התלמידים, "אבל בסוף בחרנו במי שסמכנו עליה."

ב מנהיגות היא היכולת להשפיע על אחרים ולהוביל אותם לעבר מטרה משותפת. יש מנהיגות רשמית, של מי שנבחרו לתפקיד, ויש מנהיגות לא רשמית, של מי שאחרים מקשיבים להם גם בלי תואר. לפעמים התלמיד שמחליט איזה משחק ישחקו בהפסקה משפיע על הכיתה יותר מהנציג הנבחר.

ג אורית, מחנכת כבר עשרים שנה, מבחינה בין שני סוגי מובילים. "יש מי שמובילים בכוח – הם הכי קולניים, ואחרים עושים מה שהם אומרים כי חוששים מהם. ויש מי שמובילים באמון – אחרים הולכים אחריהם כי הם מרגישים שרואים אותם." לדבריה, הסוג הראשון מצליח לזמן קצר, אבל רק הסוג השני בונה כיתה מגובשת.

ד מה מאפיין מנהיג או מנהיגה טובים? תלמידי ח' שנשאלו בסקר כיתתי בחרו בשלוש תכונות עיקריות: הקשבה, הגינות ואומץ לומר את האמת גם כשהיא לא נעימה. הפתיע לגלות שרק מעטים בחרו ב"פופולריות". "מנהיג הוא לא מי שהכי הרבה אוהבים," כתבה אחת התלמידות, "אלא מי שדואג גם למי שאף אחד לא שם לב אליו."

ה גם מנהיגות אפשר ללמוד. בתנועות הנוער, בני ובנות 15 ו־16 מדריכים ילדים צעירים: הם מתכננים פעולות, פותרים ויכוחים ולוקחים אחריות על קבוצה. "בהתחלה פחדתי לעמוד מול עשרים ילדים," מספר אלעד, מדריך בשנה הראשונה. "למדתי שלא צריך לדעת הכול. צריך להיות מוכן, להקשיב, ולהודות כשטועים."

ו שירה, הנציגה הטרייה, כבר גילתה שהתפקיד אינו פשוט. "בשבוע הראשון חצי כיתה רצתה טיול לים, וחצי רצתה פארק. כל צד כעס עליי." היא ערכה הצבעה, אבל גם דאגה שהמיעוט יבחר את הפעילות של אחר הצהריים. "הבנתי שמנהיגות זה לא לרצות את כולם," היא אומרת. "זה לדאוג שכולם ירגישו שהקשבתי להם."

ז בסוף השיחה שאלנו את אורית מה העצה שלה למי שרוצים להוביל. "תתחילו בקטן," היא אמרה. "תעזרו לתלמיד חדש, תציעו רעיון בשיעור, תעמדו לצד מי שצוחקים עליו. מנהיגות נבנית ממעשים קטנים, הרבה לפני שמקבלים תפקיד."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה הבטיחה שירה בבחירות לנציגות הכיתה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. אילו שלוש תכונות בחרו תלמידי ח' בסקר הכיתתי? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. מה למד אלעד מהניסיון שלו כמדריך? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה ניתן להסיק מדברי התלמיד "בסוף בחרנו במי שסמכנו עליה" על הסיבה לניצחון של שירה? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. השוו בין שני סוגי המובילים שמתארת אורית בפסקה ג: במה הם שונים, ומה התוצאה של כל אחד?
🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המונח "מנהיגות לא רשמית" בלשונכם, ותנו דוגמה מהכתבה או מחייכם. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שנציג הכיתה צריך להיות התלמיד הפופולרי ביותר, כי כולם מקשיבים לו ויוכל להשפיע. אחרים טוענים שהנציג צריך להיות מי שמקשיב ודואג לכולם, גם אם הוא לא הכי מוכר.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הכתבה או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 13: בית ספר ירוק – באמת?

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: אנחנו שומעים הרבה על שמירה על הסביבה, אבל מה זה אומר ביום רגיל בבית הספר? הכתבה שלפניכם מתארת "חקירה" של תלמידי ח' על הפסולת בבית הספר שלהם. קראו, ושימו לב לנתונים ולמה שהתלמידים עשו בעזרתם.

כתבה

בית ספר ירוק – באמת?

שלט "בית ספר ירוק" תלוי בכניסה, אבל בפחים יש ערבוב של בקבוקים, ניירות ושאריות. קבוצת תלמידים החליטה לבדוק מה קורה באמת.

א זה התחיל בשאלה פשוטה בשיעור מדעים: כמה פסולת מייצר בית הספר שלנו ביום אחד? המורה הציעה לבדוק במקום לנחש. במשך שבוע, אחרי ההפסקה הגדולה, שמונה תלמידים לבשו כפפות, אספו את השקיות מכל הפחים בשכבה, ומיינו את התוכן על יריעת ניילון גדולה בחצר.

ב התוצאות הפתיעו את כולם. בכל יום נאספו בממוצע כשלושה־עשר קילוגרם של פסולת משכבה אחת בלבד. כמעט מחציתה הייתה שאריות מזון – כריכים שלא נגעו בהם ופירות שלמים. כרבע היו אריזות ובקבוקים, שאפשר היה למחזר. ורק חלק קטן היה פסולת שבאמת אין בה שימוש.

ג "הדבר הכי מוזר היה למצוא בקבוקים בפח הרגיל, מטר וחצי מהמתקן למחזור," סיפר רז, אחד החוקרים. "זה לא שאנשים לא אכפתיים. פשוט לא חושבים על זה." תלמידה אחרת, יערה, הוסיפה: "הרבה ילדים זורקים את הכריך כי הם לא אוהבים את מה שיש בו, אבל מתביישים להגיד להורים."

ד בעקבות הממצאים הציגו התלמידים להנהלה תוכנית בשלושה חלקים. הראשון – לשים ליד כל פח רגיל גם פח מחזור, עם שלט צבעוני ופשוט. השני – להקים "מדף שיתופי" בחדר האוכל, שבו אפשר להשאיר פרי שלם או מזון ארוז שלא נפתח, ומי שרעב לוקח. השלישי – לשלוח להורים מכתב שמזמין אותם לשאול את הילדים מה הם באמת רוצים לאכול.

ה לא כולם התלהבו. איש התחזוקה חשש שהמדף השיתופי יביא לכלוך וזבובים. כמה מורים טענו שאין זמן להתעסק בפחים באמצע יום לימודים. התלמידים לא ויתרו, אבל גם הקשיבו: הם קבעו שמשמרת של שני תלמידים תבדוק את המדף בסוף כל יום, ושכל מה שלא נלקח יעבור לפח הקומפוסט שהקימו בגינה.

ו אחרי חודש חזרו החוקרים ושקלו שוב. הכמות הממוצעת ירדה לכשמונה קילוגרם ביום. כמות הבקבוקים בפחים הרגילים ירדה כמעט לאפס. "זה לא מציל את העולם," אומר רז, "אבל זה מראה שאפשר. אם כל בית ספר יעשה את זה, זה כבר מספר גדול."

ז המורה למדעים מסכמת: "הדבר החשוב ביותר בפרויקט הוא לא הפחים. התלמידים למדו לשאול שאלה, לאסוף נתונים, להציג אותם ולשכנע. זה מה שעושים חוקרים אמיתיים, וזה מה שעושים אזרחים אחראיים."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. איך בדקו התלמידים כמה פסולת מייצר בית הספר? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מהם שלושת חלקי התוכנית שהציגו התלמידים להנהלה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. כמה פסולת נאספה בממוצע ביום לפני התוכנית, וכמה אחרי חודש? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה ניתן להסיק מדברי רז "זה לא שאנשים לא אכפתיים. פשוט לא חושבים על זה" על הדרך לפתור את הבעיה? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. איך התמודדו התלמידים עם ההתנגדות לתוכנית? מה מלמדת התגובה שלהם? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. לפי המורה, מה הדבר החשוב ביותר בפרויקט? הסבירו במילים שלכם. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שבית הספר צריך לחייב את כל התלמידים למיין פסולת ולתת עונש למי שלא ממיין. אחרים טוענים שעדיף לעודד ולהסביר, ושעונשים יגרמו לתלמידים לשנוא את הנושא.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הכתבה או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 14: יום שישי במחסן המזון

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: בכל עיר יש משפחות שקשה להן לקנות מספיק אוכל. יש בני נוער שבחרו להקדיש לכך כמה שעות בשבוע. קראו את הכתבה, ושימו לב מה מניע אותם ומה הם לומדים.

כתבה

יום שישי במחסן המזון

כל יום שישי, בשבע בבוקר, מגיעים עשרות בני נוער למחסן גדול באזור התעשייה. הם אורזים ומחלקים מזון למשפחות שזקוקות לעזרה. למה הם קמים כל כך מוקדם?

א השעה שבע ורבע, והמחסן כבר רועש. על שולחנות ארוכים מסודרים ארגזים של אורז, פסטה, שמן, שימורים וירקות טריים שנתרמו על ידי חקלאים. ליד כל שולחן עומדים שלושה או ארבעה בני נוער בסינרים כתומים, ואורזים סלים לפי רשימה. "תשעה סלים לשכונה הדרומית, שישה לקשישים שגרים לבד," קוראת רכזת המתנדבים, ומסמנת וי על הלוח.

ב הפרויקט פועל כבר שש שנים ביוזמה של עמותה מקומית. בכל שבוע מגיעים סלים לכמאה וחמישים משפחות. רוב העבודה נעשית בידי מתנדבים, ורבים מהם תלמידי חטיבת ביניים ותיכון. חלק מגיעים במסגרת תוכנית מעורבות חברתית של בית הספר, וחלק – פשוט כי רצו.

ג עדן, בת 14, מתנדבת כבר שנה. "בהתחלה באתי כי חברה שלי שכנעה אותי," היא מודה. "חשבתי שזה יהיה משעמם. אבל בפעם הראשונה שנסענו לחלק, אישה אחת פתחה את הדלת, ראתה את הסל, ואמרה: 'עכשיו אני יכולה לבשל לילדים שלי ארוחת שבת.' מאז אני לא מפספסת אף יום שישי."

ד לפי רכזת המתנדבים, אחד הדברים החשובים ביותר הוא שמירה על כבוד. "אנחנו לא מצלמים את המשפחות, לא מפרסמים שמות, ולא שואלים שאלות מיותרות. אנחנו מגיעים, מחייכים, נותנים, ואומרים שבת שלום. מי שמקבל עזרה צריך להרגיש שהוא אדם, לא 'מקרה'." היא מלמדת את המתנדבים החדשים להשאיר את הסל ליד הדלת כשמבקשים זאת, בלי לחכות לתודה.

ה ההתנדבות משנה גם את המתנדבים. "פתאום אני שם לב כמה אוכל אנחנו זורקים בבית," מספר יונתן, בן 15. "הצעתי לאימא שנקנה פחות ונתכנן יותר. גם התחלתי להבין שלעוני אין 'פרצוף'. המשפחות האלה הן שכנים, אנשים עובדים, ילדים שלומדים איתי בבית ספר." מחקרים מראים שבני נוער שמתנדבים מפתחים אמפתיה, אחריות ותחושת מסוגלות – ההרגשה שהם יכולים להשפיע.

ו לא הכול פשוט. יש בקרים קרים שבהם קשה לקום, יש ארגזים כבדים, ולפעמים חסר מזון ולא כל משפחה מקבלת את כל מה שהיא צריכה. "זה מתסכל," אומרת עדן. "אתה רוצה לעזור לכולם ולא יכול. אבל הרכזת אמרה לנו משפט שאני חוזרת אליו: 'אנחנו לא יכולים לפתור הכול, אבל אנחנו יכולים לא לוותר.'"

ז בשעה אחת־עשרה המחסן מתרוקן. הסינרים הכתומים מקופלים, והשולחנות מנוקים. עדן ויונתן יוצאים יחד לתחנת האוטובוס. "מה תעשי עכשיו?" הוא שואל. "אלך הביתה ואעזור לאימא להכין לשבת," היא עונה. "פתאום זה מרגיש לי כמו מתנה."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה אורזים בני הנוער בסלים? ציינו שלושה מוצרים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה גרם לעדן להמשיך להתנדב כל יום שישי? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו כללים לשמירה על כבוד המשפחות מונה הרכזת? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה רוצה הרכזת לומר במשפט "מי שמקבל עזרה צריך להרגיש שהוא אדם, לא 'מקרה'"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מה ניתן להסיק מדברי יונתן "לעוני אין 'פרצוף'"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המשפט "אנחנו לא יכולים לפתור הכול, אבל אנחנו יכולים לא לוותר". איך הוא עוזר לעדן להתמודד עם התסכול? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שהתנדבות צריכה להיות חובה לכל תלמידי החטיבה, כי כך כולם יכירו את הקהילה וילמדו אחריות. אחרים טוענים שהתנדבות שאינה מרצון מאבדת את המשמעות שלה, ושעדיף לעודד ולא לחייב.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הכתבה או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 15: כשהביפר מצפצף

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: אולי ראיתם פעם אמבולנס, ובתוכו מתנדבים צעירים במדים. מי הם, ומה גורם להם לבחור בהתנדבות כזאת? הכתבה שלפניכם מתארת יום במשמרת של בני נוער בארגון הצלה. קראו, ושימו לב מה הם לומדים ואיך הם מתמודדים.

כתבה

כשהביפר מצפצף

בגיל 15 הם כבר יודעים לבצע החייאה, לחבוש פצע ולהרגיע אדם בבהלה. הכירו את בני הנוער שמתנדבים בארגון הצלה.

א שש בערב, תחנה של ארגון הצלה בעיר. ליה, בת 15 וחצי, מסדרת את תיק העזרה הראשונה: תחבושות, כפפות, מד חום. לידה, אורי בודק את בלון החמצן. שניהם לבשו את המדים הכתומים לפני רבע שעה, ישר מבית הספר. "בבוקר אני תלמידה רגילה," אומרת ליה. "בערב אני חלק מצוות."

ב כדי להגיע לכאן, ליה ואורי עברו קורס של כשישים שעות: עזרה ראשונה, החייאה, טיפול בפצעים, ובעיקר – איך לשמור על קור רוח. בגיל 15 מותר להם להתנדב במשמרות לצד צוות מבוגר ומנוסה, ולסייע בטיפול. האחריות הסופית היא תמיד של המבוגרים, אבל הידיים הצעירות עוזרות מאוד.

ג בשש ועשרים מגיעה קריאה: אישה מבוגרת נפלה בביתה. האמבולנס יוצא, והלב של ליה דופק. "תמיד יש רגע של פחד," היא מודה. "אבל ברגע שאני נכנסת לבית, הפחד עובר לתוך הידיים – יש לי מה לעשות." בזמן שהפרמדיק בודק את האישה, ליה מחזיקה לה את היד ומדברת איתה בשקט. "לפעמים זה הטיפול הכי חשוב," אומר אחר כך הפרמדיק. "שמישהו יראה אותך."

ד לא כל קריאה נגמרת טוב, וזה החלק הקשה. אורי זוכר משמרת שבה הצוות לא הצליח להציל אדם. "חזרתי הביתה ולא הצלחתי לדבר," הוא מספר. בארגון יודעים שהמתנדבים הצעירים זקוקים לליווי: אחרי אירועים קשים מתקיימת שיחה עם אנשי מקצוע, ומותר לכל מתנדב לקחת הפסקה. "למדתי שגם גיבורים צריכים לדבר," אומר אורי. "זה לא חולשה. זה חלק מהתפקיד."

ה מה זה נותן להם? "ביטחון," אומרת ליה בלי לחשוב. "פעם הייתי ביישנית. היום אני יודעת שבמצב חירום אני לא אקפא." אורי מוסיף: "אני מעריך יותר דברים קטנים. כשאתה רואה כמה החיים שבירים, אתה לא מתעצבן על ציון במבחן."

ו יש גם מחיר. המשמרות נמשכות לעיתים עד מאוחר, ויש ימים שבהם קשה לשלב לימודים, חברים ומנוחה. בארגון קבעו כללים: לא יותר משתי משמרות בשבוע לבני נוער, ולא במהלך שבוע של מבחנים. "הלימודים קודמים," אומרת הרכזת. "מתנדב עייף הוא לא מתנדב טוב."

ז בעשר בלילה ליה מקפלת את המדים לתוך התיק. מחר יש לה מבחן באנגלית. "חזרתי פעם הביתה, ואימא שאלה איך היה בבית הספר," היא צוחקת. "אמרתי לה: אימא, היום החזקתי יד של מישהי שפחדה. זה היה השיעור הכי חשוב שלי."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה למדו ליה ואורי בקורס? ציינו שלושה נושאים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה עשתה ליה בזמן שהפרמדיק בדק את האישה שנפלה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו כללים קבע הארגון למתנדבים בני נוער? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה מתכוונת ליה במשפט "הפחד עובר לתוך הידיים"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. הסבירו את דברי אורי "גם גיבורים צריכים לדבר". איך הארגון מסייע לכך? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. השוו בין מה שליה מקבלת מההתנדבות לבין מה שאורי מקבל ממנה (פסקה ה). 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שבני נוער בני 15 צעירים מדי להיחשף למצבי חירום קשים, ושעדיף שיתנדבו בהצלה רק אחרי גיל 18. אחרים טוענים שעם הכשרה וליווי מתאימים, ההתנדבות מחשלת אותם ומלמדת אחריות שאין במקום אחר.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הכתבה או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟